

Maximiljana Barančić
Filozofski fakultet, Zadar

UČENJE ENGLESKOG JEZIKA UZ GLUMU

(nastava engleskog jezika, drama, gluma)

Može li drama kao oblik interaktivnog pristupa u učenju engleskoga kao stranog jezika potaknuti i izazvati studente naprednog stupnja da teže postignuću najviših sposobnosti u procesu učenja engleskog jezika? Neka stajališta o studentskoj lošoj motiviranosti vjerojatno se temelje na pristupu sustavu naobrazbe, metodologiji prezentiranja programske jezgre; u načinu stjecanja kulturoloških nazora pri učenju jezika. Osim toga, studenti se suočavaju s nekim drugim problemima zbog ustaljene prakse grupiranja gledc drugog stranog jezika ili predmeta studiranja, a ne prema stupnju osposobljenosti.

Postupno se javljaju negativna iskustva studenata uz loš uspjeh i nedostatak komunikacijske kompetencije, pa čak i u onih koji su pri upisu na fakultet bili prosječnih sposobnosti.

U članku navodim svoja nastojanja u mijenjanju niske motiviranosti studenata, u poticanju oslobađanja od straha kada svoje ideje, gledišta i osjećaje žele izraziti slobodno i tečno. Započevši motiviranjem studenata na "satima čitanja", izazov se pretvorio u uvježbavanje drame, s konačnom izvedbom na pozornici.

Uvod

U radu sa studentima uočljivi su nesigurnost i izbjegavanje sudjelovanja u konverzacijskom dijelu rada, osobito kada je riječ o individualnom načinu izražavanja misli, stavova i sl. Kako bih im pomogla da oslobode ono što su u sebi gomilali sve te godine učenja engleskog jezika, te da bi govorili engleski slobodno, znači komunicirali, na Odsjeku za engleski jezik organizirala sam nešto poput "sati čitanja" dvaput na tjedan, za sve koje je zanimalo sudjelovanje bilo slušanjem, bilo govorom. Osim toga, većinom sam organizirala popodneva s temama iz udžbenika koji su nam u to vrijeme bili dostupni, koncentrirajući se na ona područja iz života studenata koja bih im zadala tjedan dana ranije (npr. droga, moda, ljubav itd.).

Studenti su time bili oduševljeni. Čak je i prostor bio drukčiji. Bila je to nastavnikova soba, a atmosfera opuštena – poput časkanja uz kavu.

Postupno su se oslobodili i zaboravili da je nastavnik s njima. Povjerenje je bilo ono što sam stekla kod svojih studenata, a to je bio prvi korak na kojem smo počeli graditi.

Kako bi bilo odigrati dramu?

Kada sam predložila da uvježbavamo dramu, oduševljenje je bilo veliko. Studenti svih studijskih godina koji studiraju engleski kao strani jezik mogli su pristupiti audiciji. Svi su pomagali u odabiru drame, glumaca (zadatak je bio pročitati neke zanimljive knjige i dati svoje mišljenje). Mogli su čitati različite uloge najraznolikijih modernih tekstova; drugi su ih studenti slušali i davali primjedbe. Budući da su na anglistici većinom djevojke, trebalo je pronaći prikladan komad s malim brojem muških uloga. Bio je to

naporan posao. Napokon smo se odlučili za jednočinku Donalda Marguliesa *Pitching to the Star* (*Predstavljanje zvijezdi*).

Zašto Pitching to the Star?

Objasnila sam studentima da odabrani komad odgovara njihovim potrebama za svakidašnjom konverzacijom, da gramatičke strukture, vokabular i fraze moraju izražavati ono što je njima danas potrebno – a to je humor. Komad je trajao samo 55 minuta. Tako smo izabrali moderan komad, prvi je put izveden 20. ožujka 1990. u New Yorku, svakome je blizak, pa čak i onima koji engleski ne govore vrlo dobro. Odabir kostima i scena vrlo su jednostavni i odražavaju moderan život u redateljevu domu.

Uvođenje u atmosferu djela

Djelo smo čitali tijekom prvog pokusa. Studente sam upoznala sa životopisom pisca i vremenom kada je djelo nastalo, te mogućim utjecajima drugih dramatičara. Zadatak je bio da kod kuće pogledaju sve nepoznate riječi i fraze.

Sljedeći put prilikom čitanja diskutirali smo o svim detaljima, osobito o onima s dvosmislenim značenjima. Kad god su bili u nedoumici, pokušavala sam im pojasniti riječi, fraze, situacije.

Postavljala sam ovakva pitanja:

Što je pisac pokušavao reći? Ima li djelo kakvu poruku?

Možete li ga usporediti s nekim sličnim djelom u Europi ?

Potom smo raspravljali o likovima:

Tko su oni? Što nam je pisac želio pokazati nekim posebnim likom? Kada i gdje se to odigralo? Da li bi se to moglo prenijeti u našu sredinu ili usporediti s njom?

Diskutirali smo o svim detaljima prije početka pokusa.

Tako je učionica postala dvorana za pokuse, a pravilo je bilo međusobno komunicirati samo na engleskom jeziku.

Tako se uvježbavanje drame pretvorilo u sat engleskog jezika, ili obrnuto.

Likovi u djelu

Dva smo mjeseca u nastavnikovoj sobi uvježbavali sustavom “govori-i-slušaj” gledajući (scenarij) i iščitavajući tekst – zatim smo prešli na uvježbavanje izravnog obraćanja liku kojem se govori. Tako smo i započeli oživljavati djelo, karaktere, ambijent i scenu. (Zapravo, preselili smo se iz nastavnikove sobe u predavaonicu.)

Od svakoga se očekivalo da sluša osobu koja govori. Kada god bi se kod studenata (glumaca) pojavio problem kako reagirati u određenoj situaciji, govorila bih:

Samo slušaj što ti osoba koja s tobom razgovara pokušava reći i kako je to rekla. Zašto ti to govori? Možeš li zamisliti odgovor?

Dakle, što bi ti uradio/la u određenoj situaciji, a što da si na njegovu (njezinu) mjestu? Nemojte pokušati biti, npr., Amerikanci. Budite ono što jeste.

Što osjećam u ovoj specifičnoj situaciji?

To su pitanje studenti postavljali vrlo često pa sam im morala objasniti ne ono što ja očekujem od njih, već što situacija od njih traži. Tako sam im dopustila da se izražavaju na svoj način, koristeći se svojom osobnošću u prikazu odgovarajućeg lika. To je uključivalo geste rukama, izraze lica, mimiku, tjelesne kretnje, glasne zvukove, intonaciju.

Svaki put kad smo uvježbavali dramu, dodali bismo liku poneki novi detalj. Svi smo radili zajedno. Katkad bismo promijenili čitavu ideju o određenom liku (na primjer, ulogu Dicka kao redatelja) i pokušali novi pristup. A onda, sljedeći put bismo se vratili na prethodnu koncepciju. Problem je nastao kod studenta glumca pri intonaciji nekih riječi koje Peter Rosenthal (pisac) stalno ponavlja. Imali smo dojam – zapravo, svi smo osjećali – kao da se student glumac dosađuje, da je indiferentan. Razlog je bio to što su mu neki dijalozi bili nejasni. Onog momenta kad je točno znao što u datu trenutku osjeća i zašto to govori, dogodilo se da je intonacija postala ispravna; bio je to pravi pogodak.

Svi mi poznajemo ljutnju, dosadu, ljubav. Peter u drami vrlo je kompleksan lik; u početku plašljiv, nervozan, prepun iščekivanja, da bi se potkraj samog djela razgalio i razbjesnio. Na kraju otkrivajući sebe, on eksplodira govoreći:

Margulies D. (1993:145), "Što ja ovdje radim? Meni ovo ne treba", dodajući: "Pa, dobro, treba mi, ovo mi doista treba, treba mi novac. Čovjek mora preživjeti; dovraga, čak je i Faulkner ovo činio, to je ono što pisac mora učiniti, samo zgrabiti novac i pobjeći."

Za vrijeme pokusa student (pisac) bio je tako miran da sam pomislila kako nikada neće moći izraziti svoj bijes. No kad smo počeli s pokusima u kazalištu, on se oslobodio. A bilo je to samo dva tjedna prije priredbe. Ni dalje nisam bila zadovoljna njegovom glumom.

Memoriranje teksta

Kako smo djelo uvježbavali nekoliko mjeseci, memoriranje nije bilo nikakav problem. Napokon su se studenti počeli međusobno razumijevati. Shvatili su *kako* glumiti u određenim situacijama i *kako* se ophoditi međusobno. Može se nedvojbeno reći da su bili u stanju izraziti sebe. Čak i kad nisu znali tekst od riječi do riječi, rabili su vlastiti vokabular, osjećali su ono što govore, improvizirali koristeći svoju maštovitost i poznavanje engleskog jezika.

Od imitacije do glume

Mnogo smo radili na karakterizaciji likova jer glumac može pridonijeti dobroj drami *intenziviranjem njezinih učinaka*. Kao što je Stanislavsky rekao: "Stvar je u tome da imaš sposobnosti 'živjeti' na pozornici. Zapravo 'živjeti' na pozornici znači nešto više nego li živjeti izvan nje, to znači udahnuti život da ga publika vidi i čuje." (Stanislavsky, 1966:169) To je ono što se događalo studentima glumcima kad su se našli u kazalištu. Dramska umjetnost nije samo puka imitacija likova već njihov naglašeni nagon za neizmjernom silinom življenja velikom brzinom. Publika ih zapravo tjera da pokažu cijelu dramu nezamislivom brzinom. Ako drama pruži publici takvu atmosferu, onda mora doživjeti uspjeh. "Umjetnost je zrelo našeg života. Vjerojatno ne bi uopće ni postojala kad ljudi ne bi poželjeli dvaput živjeti. Mi svi imamo svoje živote; ali na pozornici ih doživljavamo ponovno." (Bentley, 1966:9) "Svaki predmet, svaki lik prikazan točnom vjernošću, kao imitacija, dovoljan je da našu bol pretvori u oduševljenje u trenutku izvođenja na pozornici pred našim očima." (Bentley, 1966.) Kreativni sadržaj uz živahne likove prepune napetosti i utjecaja na publiku pridonosi viziji života kojeg drama u cijelosti pruža.

Predstava

Kada smo bili spremni, dogovorili smo se da se predstava održi u kazalištu 31. ožujka 1998.

Svi studenti prve godine (njih devedesetak) bili su angažirani u izvođenju predstave; prodavanjem ulaznica, snimanjem za vrijeme predstave, postavljanjem plakata,

umnožavanjem brošura, organiziranjem intervjua za radio, TV ili novine, praćenjem profesora i drugih uglednih gostiju itd.

Kako bismo komad približili publici (studentima engleskog jezika, profesorima, roditeljima, prijateljima), napisali smo brošuru na engleskom jeziku koju su studenti dijelili na ulazu. Na lijevoj su strani navedeni likovi s imenima studenata, redatelja i autora glazbe. Na desnoj je strani ukratko opisan životopis Donalda Marguliesa s osobitim naglaskom na Dickovu liku (redatelju drame), koji stalno ponavlja kroz cijelu dramu *funny is money*.

Humor je u drami druge polovine ovog stoljeća veoma zastupljen, pa je i ovo djelo protkano humorom kao glavnim elementom koji u većem dijelu drame prerasta u ironiju. Odabrali smo ga najviše zato što odražava naš život, budući da mi, kao i sam pisac, osjećamo nesigurnost i izražavamo je smijehom, znajući točno o čemu govorimo i čemu se zajedno s njim smijemo.

Komunikacija s publikom

Vrhunac predstave bio je kada je student koji je glumio Petera uspio izazvati publiku da reagira na svaku riječ koju bi izgovorio u svom alternativnom završnom monologu. Što ga je publika više prekidala plješćući mu za vrijeme završnoga govora, to je on bio sve uvjerljiviji glumeći kao da je sam pisac. Vjerovao je u ono što govori. Stvorio je uvjerljiv lik dopustivši oslobađanje svojih emocija. A to nam je bio cilj. Umjesto da igra ulogu, igrao je samoga sebe.

Zaključak

Cilj je bio postignut, a život studenata bio je obogaćen novim vidicima – kulturom, kreativnošću, osobnim razvitkom, angažiranjem u poučavanju književnosti i jezika. Učili su engleski radeći, a istodobno su se i zabavljali. Njihovi kolege, profesori s Filozofskog fakulteta, roditelji i prijatelji bili su oduševljeni. Drama je doista doživjela uspjeh.

Kroz dramu engleski je postao način komuniciranja. Postigli smo svoj cilj, studenti su s publikom komunicirali na engleskom.

Zaključit ću motom R. Via upotrebljenim pri režiranju komedije T.S. Eliota *The Cocktail Party* prije dvije godine, također sa studentima anglistike Filozofskog fakulteta u Zadru:

“...drama je sva komunikacija... svaka je riječ u njoj komunikacija – komunikacija između glumca i glumca; između glumca i publike dok gledaju dramu”.

LITERATURA

- Bentley, E. (1966). *The Life of the Drama*, Methuen & Co Ltd., London.
- Broussard, L. (1962). *American drama*, University of Oklahoma Press, Norman.
- Ingle, S.S., Gillie, W.J. i Mumford, H. (1996). From Readers to Writers to Actors, *English Teaching Forum*, Vol. 34, br. 3-4, 105-108.
- Lengeling, M., Malarcher, C. i Mills, L. (1966). The Use of Readers Theater in the EFL Curriculum, *English Teaching Forum*, Vol. 34, br. 3-4, 84-86.
- Margulies, D. *Pitching to the Star*: U: Stein, H. i Young, G. (1993).
- Niederhauser, J. S. (1997). Motivating Young Learners in South Korean Universities, *English Teaching Forum*, Vol. 35, br. 1, 8-11.
- Stein, H. i Young, G. (ur.) (1993). *The Best American Short Plays 1992-1993*.
- Via, R. A. (1994). English Through Drama. *Plays for Reading*. The Materials Development and Review Branch, English Language Progress Division, USIS, Washington, D.C.

LEARNING ENGLISH THROUGH ACTING

(teaching English as a foreign language, drama, acting)

Summary

Could drama as an interactive approach to teaching EFL encourage and challenge advanced undergraduates to reach their full potentials as English language learners? Part of their low motivation probably lies in the educational system, methodology of presenting the core syllabus or in the way the cultural values of the foreign language are acquired. Another problem is that university students of English are faced with a practice of being grouped according to the second foreign language they are studying rather than according to their proficiency level.

The article describes the author's attempts at changing the low learning motivation of students, at freeing their fears whenever expressing ideas and emotions. Starting by motivating the students through "reading hours" the author turned to drama rehearsals followed by a final performance on stage.